

BIZTOSITÁSI SZEMLE.

Azok a biztosítási feltételek. A biztosítási intézmény, azaz jobban mondva a biztosító társaságok ellenségeinek, rendes, de még mindig nem eléggé letompult fegyvere, hogy a biztosítási feltételek tulajdonképpen azon szabályos formába öntött hálót képezik, melyben a biztosítottakat belehecczelik. Minden pernek oka állítólag a biztosítási feltételek nem ismerése a közönség részéről, vagy helytelen, rosszhiszemű értelmezése az ügynökök részéről. Nem ujat akarunk ezen mindennapi vádak fel- emlitésével mondani. Ha laikus ember mondja el azokat, akkor tán volna e vádaknak némi értelme, ha azonban biztosító társaságok a verseny által vakokká téve, miként ezt Németországon a részvényekre alapított biztosító társaságok egyrészt és a biztosító szövetkezetek másrészt teszik, szórják egymás ellen eme vádakot, akkor ez oly szomorú jelenség, melyet eléggé kárhoztatni nem is lehet. Hiszen mi tudjuk legjobban, hogy ugy volna leghelyesebb, ha a biztosított előbb alaposan tanulmányozná a biztosítási feltételeket és aztán kötné meg, tudjuk azt is, hogy igen sok biztosítás az ügynök rábeszélései folytán jó létre, de ezen bajokon vádaskodással segíteni nem lehet. Hogy mikép lehetne e bajon segíteni, még mindig nyílt kérdés. Azt ajánlották, hogy a biztosított köteleztessék elismerni és ezt aláírásával megerősíteni, hogy az ajánlat aláírása előtt átolvasta a biztosítási feltételeket. De az, a ki a biztosítási feltételeket át sem olvasva köti meg az ügyletet, el fogja ismerni azt is, hogy azokat átolvasta a nélkül, hogy ezt tette volna. Legjobb volna a biztosítási feltételeket röviden szövegezni és könnyen áttekinthető módon csoportosítani. Azt hiszem ugyanis, hogy a biztosítási feltételek át nem olvasásának oka legtöbbször abban lesz található, hogy oly számosak és ennek következtében oly apró betűkkel nyomtatvák, hogy a legtöbb embert elijeszti azok olvasásától; fődolog volna azon eseteket, melyekre a biztosítás vonatkozik és melyek ebből ki vannak zárva, továbbá a fizetési módokat kövér betűkkel az ajánlat előlapján kitenni. Miután ezek nem tudása ejti a biztosítottakat leginkább tévedésbe, ha ilyen feltűnő módon elébe tétetnek a feltételek, ha tévedett, jó lélekkel megtévesztésről nem panaszkodhatik.

Dr. P. S.

Adalékok a hadi biztosításhoz. Az erre vonatkozó tárgyalások közben gyakran vettették fel azon kérdés, vajjon a csaták a fegyverek tökéletesítésével véresebbek lettek-e vagy sem. Némelyek igennel, mások nemmel feleltek, sőt sokan azon határozott nézetnek adtak kifejezést, hogy a tökéletesített fegyverek dacára is az újabb és legújabb esaták kevesebb veszteséggel végződtek. Ezen kérdésekre felel Roloff dr. a „Preussische Jahrbücher“ legújabb áprilisi füzetében. Szerinte a taktikának, a haderők felállítási módjának tulajdonítandó a döntő befolyás és épen azért a kérdést történeti alapon tárgyalja: Kiindul a Senef melletti csatából 1674-ben a XIV. Lajos elleni szövetség hadjáratában. Itt állottak legelőször nagyobb haderők egymással szemben, 50,000 francia 60,000 szövetséges katona ellen. A hadi felszerelés, harczmód, vezetés tekintetében teljesen egyenlők voltak. A veszteség mindkét oldalon 16⁰/₀-ot tett. Az enzheimi csatában (Turenne) a németek vesztesége 8⁰/₀-ot a francziáké 12¹/₂⁰/₀-ot tesz. Következnek XIV. Lajos 1688—1697-iki hadjáratái, Fleurus-nál a francziák vesztesége 6⁰/₀, az ellenségé 16⁰/₀, a különbözet a francziák kitünő hadvezérének köszönhető. Steenkerken és Neerwindennél a veszteség mindkét részen egyenlő és 13—16⁰/₀ között váltakozik. A spanyol örökösödési háboru alatt Höchstädtnél mindkét fél vesztesége 23—25⁰/₀, Cassanonál 17⁰/₀, Ramilignél a nagy Malborough taktikai fölénye következtében, a francziák vesztesége 6⁰/₀, a szövetségeseké 3⁰/₀-ot tesz; Turinnál a francziák 22⁰/₀-ot, a szövetségesek 11⁰/₀-ot míg Malplaquet-nál a francziák vesztesége 11⁰/₀, a szövetségeseké 20⁰/₀.

*

A spanyol örökösödési háboru után hosszu ideig nem fejlődtek az európai hadseregek, Poroszországot kivéve, a hol nagy átalakuláson ment a hadsereg keresztül, melynek következményei Nagy Frigyes hadjárataiban mutatkoznak. Mallwitznál az osztrákok 28⁰/₀-ot, a poroszok 18⁰/₀-ot, Csaszlaunál az osztrákok 11¹/₂⁰/₀, a poroszok 14¹/₂⁰/₀-ot, Hohenfriedbergnél a poroszok 8¹/₂⁰/₀-ot, az osztrákok majdnem mégegyszer annyit veszítenek. A héteves háboruban Sosowitznál a poroszok 9⁰/₀, az osztrákok 7⁰/₀, Prágánál mindkét fél körülbelül 20⁰/₀-ot, Kolinnál az osztrákok 14⁰/₀-ot, a poroszok 37⁰/₀-ot veszítenek. Formdorfnál harczolt Nagy Frigyes először oroszok ellen, ezek vesztesége 40⁰/₀-ot, a poroszoké 39⁰/₀-ot tesz, Hochkirchnél Frigyes 20⁰/₀-ot, az osztrákok csak 9⁰/₀-ot veszítenek, Kunersdorfnál előbbi 35⁰/₀, a szövetségesek 26⁰/₀, Torgannál mindkét fél körülbelül 27⁰/₀-ot veszít. A nyugoti csatatereken a veszteség aránytalanul csekélyebb 10—15⁰/₀ között váltakozik.

Következnek a forradalom alatti háborúk. A veszteség csak néhány százalékot tesz, Jemappes kivételével (1792) a hol

a francziák 10⁰/₀, az osztrákok 22⁰/₀-ot veszítenek. Suwarow felépésével változik a viszony. Treabbiánál a francziák 23⁰/₀, a szövetségesek 16⁰/₀, Marmyonál mind a két fél 19—20⁰/₀-ot, Auszterlitznél Napoleon- és a szövetségesek 10—10⁰/₀-ot, Jenánál a francziák 10⁰/₀, Auerstädtnél 25¹/₂⁰/₀, Eylan és Friedlandnál 28, illetőleg 20⁰/₀-ot veszítenek. Aspernnél a francziák vesztesége 50⁰/₀, az osztrákoké 27¹/₂⁰/₀, Wagramnál előbbiek 11⁰/₀, az utóbbiak 16⁰/₀-ot veszítenek. A borodina-i csatában az oroszok vesztesége 36⁰/₀, a francziáké 25⁰/₀. A Napoleon elleni függetlenségi harcokban, a midőn a taktika megközelítőleg egyenlő volt, a veszteségek csekélyebbek, Lützen, Bautzen, Dennewitznél 15⁰/₀, Lipsésnél a francziák részén 15⁰/₀, a szövetségeseknél 17⁰/₀, Larothière-nél Napoleon vesztesége 10⁰/₀, a szövetségeseké 6¹/₂, Etoyers mindkét félnek 26⁰/₀-ba kerül, Laonnál Napoleon 22⁰/₀-ot, Belle-Alliance-nál Wellington 21⁰/₀-ot veszít.

A krími háborúban Almánál az oroszok 14¹/₂⁰/₀-ot a szövetségesek 6⁰/₀-ot, Inkermannál előbbiek 30⁰/₀, utóbbiak 20⁰/₀-ot, a Tschernajánál az oroszok 14⁰/₀-ot veszítenek, Olaszországban az osztrákok Majentánál 9¹/₂⁰/₀, a szövetségesek 6⁰/₀, Solferinónál amazok 10⁰/₀, emezek 13⁰/₀-ot veszítenek. Königgrätznél az osztrákok vesztesége 14⁰/₀, a poroszoké 4⁰/₀. Az utolsó német-francia háborúban a véres wörthi csatában a németek 14⁰/₀, a francziák 22⁰/₀-ot, Spicherennél a francziák 8⁰/₀, a németek 14⁰/₀, Vionville-nél a németek 21⁰/₀, a francziák 14⁰/₀, Sedannál a francziák 15—17⁰/₀, a németek 5⁰/₀-ot veszítenek.

Ezen összehasonlításból látható, hogy XIV. Lajostól kezdve Nagy Frigyesig, a midőn változatlan harcászati módszer mellett a fegyverek tökéletesedtek a veszteségek folyton emelkedtek. Mihelyt azonban a felfegyverzés változatlan marad, míg a harcászat változtatja módszerét, a veszteségek csökkennek. Midőn azonban a harcászat módszere súlyed és a zárt nagy csapatokban való harcot alkalmazzák, a veszteségek annál nagyobbak, minél tökéletesebbek a fegyverek. Egyáltalán helyes azon tétel, hogy a veszteségek folyton csökkenő arányt mutatnak. Igaz, a hétéves háború véresebb volt a korábbiaknál, de Napoleon csatái sokkal több veszteséggel jártak, mint a forradalmi háborúk és ha egyrésről Wörth Vionville és Gravelotte, nem került annyi vérbe, mint Baradino vagy Kolin, másrészt nagyobb veszteségekkel jártak, mint Solferino és Königgrätz.

*

Az életbiztosító társaságok terjeszkedésének határai. Hendriks

A. az „Institute of Achnaries“ elnökévé történt megválasztatása alkalmával tartott beszédében az életbiztosító társaságok terjeszkedése korlátozásának kérdését is érintette. Első sorban utalt Fackler, a hirneves amerikai matematikusnak, a National Insurance Conventionban tartott beszédére, melyben ez azon ve-

szélyekkel foglalkozott, melyekkel az életbiztosító társaságok üzletének tulságos kiterjesztése az áttekintés lehetetlen voltánál fogva jár és a díjkötelezvény birtokosaira nézve is annyiban végzetesekké válhatnak, mert az eredmény esetleg a várakozások mögött maradhat. A világ legnagyobb életbiztosító vállalatainak hivatalnokai egy alkalommal úgy nyilatkoztak, hogy az életbiztosítás az egyetlen ügylet, melynél a közönség a versenyből nem huz semmi előnyt. Azon körülmény, hogy óriási tőkék néhány vagy tán egyetlen egy emberre vannak bízva, kétségtelenül veszélyek magvát rejti magában, mert ez nemcsak a törvényhozás, hanem a világ pénzpiacozára káros hatást gyakorol. Fackler ez okból azt javasolta, hogy törvénybe iktattassék azon rendelkezés, melynek értelmében az oly társaságnak, melynek tartalékjai a 200 milliót elérték, tiltassék meg új ügyletek kötése és ügynökök alkalmazása, az egyeseknek azonban megadván a jogot, hogy magukat ilyen társaságoknál biztosíthassák magukat, ha kívánják. „Kétséget sem szenved“, ugymond Hendriks, hogy egyes amerikai lakosok mesés gazdagságuknál fogva, a vasutakat és más állami intézményeket tökéletesen kezükben birják, úgy, hogy közel áll a veszély, hogy nagy biztosítási vállalatok a rendelkezésükre álló óriási tőkék következtében ugyanazon veszedelmes befolyást fogják gyakorolni. Ezen okból az állam kötelessége volna megállapítani azon határt, melyen túl a biztosító társaságok üzletüket ki nem terjeszthetik. Ha már most az ilyen nagy biztosító vállalatok éppen hatalmas voltuknál fogva, saját hazájukban is aggodalmakra adnak okot, annál csodálatosabb, hogy a külföldre is kiterjesztik üzleteiket és ügynökeik segítségével a külföldet is üzletük körébe akarják vonni és vonják is tényleg. Akaratlanul azon angol katonára kell gondolnunk, a kit számos fogolytársával együtt Rómába szállítottak, a hol, midőn e város szépségét és fényét megbámulta, így kiáltott fel: Miért irigyli tőlem szegény kunyhómat egy oly nép, melynek ilyen kincsei vannak? Távol legyen tőlem, hogy állást foglaljak a loyális verseny ellen, éppen ellenkezőleg, szívesen látjuk a munkatársakat, akár keletről, akár nyugatról jöjjenek hozzánk, de kívánatos volna, ha ama nagy amerikai társaságok, melyek Angolországot is működési tételül választották, kisebb intézeteknek engednék át a teret, hogy ezek egyenlő fegyverekkel harcolhassák végig a versenyt.“ Éppen azért ajánlja kisebb társaságok fuzióját hatalmasabb intézetekké, hogy így a versenyre edzettebbekké legyenek.

Ha ez Angolországra nézve áll és ezt Angolországban, melynek egy-egy társaságnak tőkeereje a magyar összes intézetekét felülmulja, szabadon, ünnepélyes beszédben megmondja egy nyílt szavú ember, mennyivel inkább áll ez miránk nézve, a magyar viszonyokra, hol a külföldi társaságok lassan-lassan elveszik a belföldiek elől a működési talajt.

Dr. F. S.

Leégett épületek felépítése. A bécsi közigazgatási bíróság a következő ítéletet hozta:

1. Ha iparvállalatok az által való fentartásáról van szó, hogy tűzvész által elpusztított részek felépíttetnek, az iparhatóságok nincsenek jogosítva, az ilyen iparvállalatok továbbműködését a közérdek szempontjából betiltani. 2. Tűzrendészeti tekinteteket nem érvényesíthet a hatóság az iparvállalat továbbműködése ellen, ha az okul felhozott veszélyek a város azon részének kiépítése folytán állottak be, melyen az iparvállalatot annak idején létesítették. A szóban forgó eset a következő: Prága városának tanácsa a Lanna-féle faáru-telep továbbműködését betiltotta. A czég felebbezése következtében a városi hatóság határozata megváltoztatott és pedig a következő indokokból: Miután előzetes engedély alapján létesített magániparvállalatok kétségtelenül a magántulajdon tárgyai, melynek az engedély határain belül való használása a tulajdonos vagyoni értékkel bíró jogát képezi és mivel az ilyen telepek eltávolítását és az üzem beszüntetésébe a törvény kizárólag a kisajátítási eljárás alapján engedi meg, enélkül pedig a hatóság csak akkor léphet fel, ha a telep berendezése, terjedelme vagy gyártási módjában létesíthetnének az eredeti engedélyen tulmenő változtatások, de mivel a gyár-telephez tartozó faraktár szűkségképi és természetes kiegészítő részét képezi a telepnek, kétségtelen, hogy a városi hatóság jogellenesen nyult bele a magántulajdonos jogaiba, aki így jogosítva van leégett telepét az eredeti engedély határozatai értelmében újból felépíteni és az üzemet folytatni, mindaddig, míg ellene a közérdekből való kisajátítási eljárás keresztül nem vitettet.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hírlap-előfizetők ingyenes biztosítása. A lipcsei „Törvénykezési Lap“ az Uránia biztosító-társaságnál előfizetői mindenikét baleset ellen 600 márka erejéig biztosította, mely összeg a teljes munkaképtelenség vagy elhalálozás bekövetkezte esetén fizetik ki s nemcsak Európán belüli utazások, hanem a rendes foglalkozás közben felmerülhető balesetek bekövetkeztével is érvényes.

*

Kir. közjegyzők által teljesített vételárfelosztásnál a kincstárnak jutó adó és illetékösszegek beszolgáltatása. Árverési vételár felosztásánál bírósági megbízásból eljáró kir. közjegyző a kincs-